

Lietuvos ekonomikos raida ir perspektyvos

2013 m. lapkričio 26 d.

Šiomet Lietuvos ūkio augimą daugiausia lemia vidaus paklausa. Ėmusi sparčiau augti metų pradžioje, ji turėtų gerokai didėti visu prognozuojamu laikotarpiu. **Ypač prie ūkio augimo prisideda privatus vartojimas.** Jam teigiamą įtaką daro padidėjus darbo ir turto pajamoms pagerėjusi namų ūkių finansinė padėtis. Prie šių pajamų prisideda pakeltas minimalusis darbo užmokestis, paveikęs bemaž penktadalio samdomų darbuotojų pajamas. Dėl tokio minimaliojo darbo užmokesčio pasikeitimo vidutinis darbo užmokestis padidėjo beveik 2 proc. Palankų poveikį privačiam vartojimui turi ir tai, kad mažai kyla kainos. Dėl to realiosios disponuojamosios pajamos mažai atsilieka nuo nominaliųjų. **Nemaža privataus vartojimo plėtra numatoma visu prognozuojamu laikotarpiu** – ją ir toliau palankiai veiks didėjančios realiosios namų ūkių pajamos. Tiesa, kitąmet privatus vartojimas turėtų didėti ne tiek daug, kiek jis didėja šiomet, nes minimaliojo darbo užmokesčio nenumatoma keisti, o jam nesikeičiant darbo pajamos turėtų didėti mažiau.

Jau kelerius metus didėjantis ūkio aktyvumas skatina įmones investuoti. Investicijų poreikis ypač juntamas pramonėje, kur gamybos pajėgumų panaudojimo lygis kyla toliau ir viršija šio rodiklio vidurkį, skaičiuojamą naudojant duomenis nuo jų rinkimo pradžios. **Šiomet ūgtelėjo investicijos į mašinas ir įrenginius, o tai prisidėjo prie visuminių išlaidų kilimo. Kadangi poreikis yra, šios investicijos turėtų didėti ir artimiausioje ateityje.** Išaugo ir kai kurios kitos investicijos, tačiau ne visos turėtų augti ir toliau. Pavyzdžiui, jau netrukus gali nebedidėti ar net sumažėti šiais metais daugiau nei 40 proc. padidėjusios investicijos į transporto priemones. Šiometis jų augimas iš dalies sietinas su pervežimo įmonių lūkesčiais, kad kitais metais, įsigaliojus griežtesniems aplinkosaugos reikalavimams, vežimui reikalingos transporto priemonės brangs. **Bendrą investicijų kaitą reikšmingai turėtų paveikti valstybės investicijos.** Jos kurį laiką nedidėjo, bet jei išlaidos tokioms investicijoms, kaip numatyta valstybės investicijų programoje, bus didinamos, šios investicijos padidės.

Eksporto įtaka ūkio plėtrai mažėja. Eksporto apimtis vis dar didesnė negu prieš metus, bet pagal sezoniskumą pakoreguoti duomenys rodo, kad paskutiniu metu ji nebeauga. Tokiai eksporto raidai įtakos turi tai, kad negerėja ekonomikos padėtis pagrindinėse eksporto partnerėse – jose realusis BVP šiomet auga mažiau nei pernai. Eksporto nebedidina ir geras praėjusių metų derlius, prie eksporto didėjimo prisidėjęs šių metų pirmąją pusę. Įvairiais vertinimais, šių metų derlius nelabai skiriasi nuo pernykščio, vadinasi, dėl jo eksportas didėti neturėtų. **Numatoma, kad artimiausiais ketvirčiais eksporto apimtis daug nesikeis.** Prekybos su Rusija suvaržymai bendrajam eksporto lygiui turės tik nedidelį poveikį. **Prognozuojama, kad pastebimiau didėti eksportas vėl pradės ateinančiais metais, kai labiau didės užsienio paklausa.**

Realiojo BVP raida tik šiek tiek skiriasi nuo prognozuotosios, todėl raidos perspektyva tiek 2013 m., tiek 2014 m. nesikeičia. **Numatoma, kad šiomet realusis BVP padidės 2,8, o kitąmet – 3,5 proc.** Tiesa, dabar prognozuojama kiek kitokia 2013 m. BVP sudedamųjų dalių raida. Numatoma, kad daugiau, nei tikėtasi, didės privatus vartojimas ir investicijos. Tačiau didinančių vidaus paklausos poveikį atsvers labiau, nei numatyta, mažėjančios atsargos. Prognozuojama 2014 m. BVP sudedamųjų dalių raida iš esmės nesikeičia.

Metinė infliacija dabar yra daug mažesnė už ilgalaikį infliacijos vidurkį. Tokia infliacijos kaita susijusi su palankiomis išorės ir vidaus aplinkybėmis. Infliaciją labiausiai sumažino maisto, administruojamųjų ir degalų kainų kitimo tendencijos. Šios kainų grupės susijusios su išorės veiksniais, t. y. su pokyčiais pasaulio žaliavų rinkose. Tiek naftos, tiek pasaulinės maisto kainos pastaruoju metu buvo mažesnės negu prieš metus. Lietuvoje su žaliavų kainomis susijusios prekės ir paslaugos sudaro didesnę nei išsivysčiusiose šalyse vartotojų krepšelio dalį, todėl infliacija šalyje mažėjo itin sparčiai. Ją šiek tiek sumažino ir labiau nuo vidaus padėties priklausanti infliacijos dalis – grynoji infliacija, apimanti pramonės prekių ir rinkos paslaugų kainų kaitą. Grynoji infliacija mažėjo, nes vidaus veiksniai nedarė reikšmingo ją didinančio spaudimo. Net padidėjus minimaliajam darbo užmokesčiui (metų pradžioje) vienetinių darbo sąnaudų augimas buvo ribotas. Numatoma, kad pasaulinės žaliavų kainos bus palankios vartotojams ir 2014 m. Tai, o kartu ir nedidelis vienetinių darbo sąnaudų augimas, leidžia tikėtis, kad infliacija ir toliau bus maža. **Numatomoji vidutinė metinė infliacija – beveik tokia pati, kokia ji buvo numatoma pateikiant ankstesnes prognozes: 2013 m. ji turėtų sudaryti 1,3, o 2014 m. – 1,5 proc.**

Numatoma Lietuvos ekonomikos raida 2013–2014 m.

	2013 m. lapkričio mėn. prognozė			2013 m. rugpjūčio mėn. prognozė		
	2012	2013*	2014*	2012	2013*	2014*
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija (apskaičiuota pagal SVKI)	3,2	1,3	1,5	3,2	1,4	1,5
BVP defliatorius	2,6	1,0	2,1	2,8	1,2	2,5
Darbo užmokestis (kompensacija vienam dirbančiajam)	3,3	4,6	3,4	3,4	4,1	3,2
Importo defliatorius	4,2	-1,2	0,7	4,2	-1,2	0,3
Eksperto defliatorius	3,5	-1,0	0,7	3,5	-1,0	0,6
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis; %, pokytis per metus)						
Bendras vidaus produktas**	3,7	2,8	3,5	3,7	2,8	3,5
Privataus vartojimo išlaidos	3,9	4,3	3,3	4,3	2,9	3,3
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	0,6	1,6	1,9	0,4	1,6	2,1
Bendrojo pagrindinio kapitalo sudarymas	-3,6	7,8	6,4	-2,5	4,0	6,4
Prekių ir paslaugų eksportas	11,8	7,1	6,3	11,9	7,1	6,3
Prekių ir paslaugų importas	6,1	7,6	7,0	6,6	7,5	7,0
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	13,4	11,9	10,5	13,2	11,6	10,3
Užimtųjų skaičius (% , pokytis per metus)	1,8	1,3	1,3	1,8	1,3	1,4
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	1,0	0,6	0,1	0,6	0,5	0,0
Einamosios sąskaitos balansas	-0,2	0,3	-0,6	-0,5	-0,1	-0,6
Einamosios ir kapitalo sąskaitų balansas	2,0	2,3	1,1	1,7	1,7	1,1

* Prognozė.

** Į BVP sudedamąsias dalis neįtraukti atsargų pokyčiai.